

тапсырмасын жаттығуға орнату ретінде пайдалану. Ойын әдістері шетел тілдерін оқытудың кез-келген кезеңінде өзекті, лексикалық және грамматикалық материалды жанама түрде дамытуға, реакция жылдамдығын, зейінін дамытуға мүмкіндік береді.

Шетел тіліндегі коммуникативті құзіреттілік – бұл тілдік, сөйлеу және әлеуметтік-мәдени білімнің, дағдылардың белгілі бір деңгейі, бұл оқушыға қарым-қатынастың функционалды факторларына байланысты сөйлеу әрекетін коммуникативті түрде қабылдауға және мақсатқа сай өзгертуге мүмкіндік береді. Биология мұғалімдерінің шетел тіліндегі коммуникативтік құзыреттілігі тілдік, сөйлеу және әлеуметтік-мәдени құзыреттілікті қамтиды. Кәсіби құзіреттілік философиялық, психологиялық, социологиялық, мәдени, жеке тәртіптің аспектілерін қамтитын жүйе ретінде ұсынылуы мүмкін және қалыптасудың үш деңгейіне ие бес компоненттен (мотивациялық, білім, практикалық, жеке қызмет және субъективті) тұрады (төмен, орташа, жоғары). Болашақ биология мұғалімдерінің шетел тіліндегі кәсіби-коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастырудың неғұрлым тиімді құралы пәндік-тілдік кіріктірілген оқыту (CLIL) технологиясы болып табылады. CLIL технологиясы оқыту процесі жүзеге асырылатын бейіндік пәннің және шетел тілінің пәндік мазмұнын зерттеу бір мезгілде жүргізілетін оқыту болып табылады [7].

Әдебиеттер:

1. Тілдік емес колледждер мен факультеттерге арналған шетел тілі. Үлгі бағдарлама / қол астында. және жалпы ред.с. Г. Тер-Минасова. М., 2009. 29 б.
2. Иоганзан Б.Г., Иголкин Н. И. табиғатты қорғау. Томск: ТМУ баспасы, 1976. 262 Б.
3. Ирисханова К.М. Еуропа Кеңесінің жалпыеуропалық жобасы контекстіндегі " ресейлік тілдік Портфель " / / Ресей Федерациясының Білім беру жүйесіне " тілдік портфельді " енгізу перспективалары. М.: тұман, 2000. Б.58-60.
4. Карасик В. И. дискурстың түрлері туралы. Тілдік тұлға: институционалды және жеке дискурс. Волгоград: Үзіліс, 2000. С. 16-20.
5. Китайгородская Г.А. Шетел тілдерін қарқынды оқыту. М.: Жоғары Мектеп, 2009. 277 б.
6. В. А. Козырев, Н. Л. Шубина Болон процесінің айнасында Ресейдің орта білімі: ғылыми.- әдіс. жәрдемақы. СПб. : РМПУ баспасы. А. И. Герцен, 2005. С. 12-14.
7. Крайнов Г.Н. Болон процесі және Ресейдегі орта білім беруді модернизациялау мәселелері // іргелі зерттеулер. 2008. №9. М.: жаратылыстану академиясы. С. 76-78.

Торғаев Н.Қ. Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, педагогикалық факультеті, 7М011001 - «Педагогика және психология» мамандығының магистранты
(*Ғылыми жетекші - Айтжанова Р.М. п.ғ.к., профессор*)

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТАРДЫҢ КӘСІПТІК МӘДЕНИЕТІН ТҮЛҒАҒА БАҒДАРЛАНҒАН ҚАТЫНАС ТЕХНОЛОГИЯСЫ АРҚЫЛЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫ МОДЕЛДЕУ

Білім алушылардың ой-өрісін, ұлттық мәдениетін, ұлттық рух пен сана-сезімін дамытып, маман тұлғасын қалыптастыруда білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялардың ендірілуі үлкен жетістіктерге жетелейді. Осы орайда, педагогика ғылымында білім алушылардың тұлғалық дамуына бағытталған инновациялық технологияларын шығаруға ұмтылыс көбеюде. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі — маңызды мәселелердің бірі.

«Білім беру реформасы табысының басты өлшемі тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылады», — делінген Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Қазақстан халқына жолдауында [1].

Бұл мәселенің шешімін табу болашақ педагог-психологтардың кәсіптік дайындығын инновациялық технологиялар мен цифрландырудың талаптарына сай даярлау міндетін қоя отырып, болашақ педагог-психологтардың кәсіптік мәдениетін тұлғаға бағдарланған қатынас технологиясы арқылы қалыптастыруды моделдеуді проблема ретінде қарастырады.

Осы орайда, болашақ педагог-психологтардың кәсіптік мәдениетін тұлғаға бағдарланған қатынас технологиясы арқылы қалыптастыру бойынша іске асыру процесін модельдеу – өзінің даму қисыны, заңдылықтары мен принциптері бар жүйелі құбылыс.

Тұлғалық-бағдарланған қатынас технологиясын жүзеге асырудың оқу-қызметтік қызметтің сипатына заңды тәуелділігі бар. Әлеуметтік маңызды және қоғамдық пайдалы тіршілік әрекеті – жан-жақты және үйлесімді тұлға дамуының негізі. Қызметсіз, қиын оқусыз, қызметтегі, тұрмыстағы, демалыстағы қоғамдық пайдалы жұмыссыз кәсіпқой тұлғасының қалыптасуы мүмкін емес.

Болашақ маманның шығармашылығы — еңбектің, танымның және қатынастың күрделі ара қатысының нәтижесінде пайда болатын берілген процестің аса белсенді және өнімді негізі. Шығармашылық қиялды, дербестілікті, белсенділікті, жоғары зияткерлік және эмоциялық қауырттылықты, ойлау жеделдігін, догматизмді жеңуді талап етеді.

Тұлғалық-бағдарланған қатынасты іске асырудың оны жүзеге асыратын қызметкердің кәсіптік мәдениетіне тәуелділігін атап кету керек. Адамның қол жеткізген мәдениетінің деңгейі оның әрі қарай жетілдірілуінің әрекетті факторы болады. Педагог-психолог маманы тұлғасының зердесі мен сана-сезімінің, адамгершілік және эстетикалық сезімдерінің, еркі мен сипатының дамуы көбінесе оның жалпы мәдениетіне байланысты болады.

Өз зерттеуімізде біз жоғары оқу орнындағы тұлғалық-бағдарланған қатынас технологиясын оқу-тәрбие процесін құруға негізгі, алғашқы талаптардың арнайы жүйесі болып табылатын негізгі принциптерін ұсынамыз, оларды орындау болашақ маманның кәсіптік даярлау процесінде дамыту міндеттерін шешуді қамтамасыз етеді. Сонымен бірге біз білім беруде тұлғалық-бағдарланған қатынас технологиясын жүзеге асырудың педагогикалық принциптерінің жүйесі – бұл кәсіптік даярлау процесінде біртұтас жұмыс істейтін және оның нәтижелеріне әсер ететін объективті педагогикалық заңдылықтардың көрсетілуі деген пікірді ұстанамыз.

Тұлғалық-бағдарланған қатынас технологиясын жүзеге асыру принциптері мыналар болып табылады:

- тұлғалық-кәсіптік мақсатқа талпынушылық принципі қалыптасқан мақсаттардың және тұлғамен ұғынылатын және қабылданатын кәсіптік даярлық мазмұнының байланысын көрсетеді.

- шығармашылықта өздігінен жетілу және өзін-өзі көрсету принципі өздігінен дамуға бағытталғандық негізі ретінде білім алушыда осы қасиеттің бар немесе жоқ болуын есепке алады. Өздігінен жетілуге қабілеттілік алғышарттар, нышандар, оқу еңбегіндегі және оқудан тыс қызметтегі нақты айқындалулар түрінде болуы мүмкін.

- кәсіптік мәдениетті саралау принципі сабақтарды біртекті белгісі: білім алушылардың белгілі қызметке қатыстылығы, лауазымы, тәжірибелілігі, қабілеттері, кәсіптік білімділік деңгейі бойынша; өңделетін әрекеттер тегі және т.б. бойынша жинақталған оқу топтары бойынша жүргізу қажеттілігінен тұрады;

- оқыту мен тәрбиелеу проблемаларын кешенді шешу принципі кәсіби істің кешенді сипатын және оның әрбір түрін, жағын, субъектілерін ұйымдастырылған түрде қалыптастыру қажеттілігін есепке алады;

- топтық және жеке даярлықты іске асыру принципі топтарда оқытуды жеке амалды бір мезгілде іске асыру кезінде жүргізу қажеттілігі мен мүмкіндігін сипаттайды.

- кәсіптік қызметтің нәтижелері үшін жеке жауапкершілік принципі оқытушының тіршілік әрекетінің ол кезде кез келген қызмет жауапты және дербес қадам ретінде қарастырылатын жағдайларын жасау бойынша жұмысын анықтайды.

Атап өтетін бір жайт, ол жоғары оқу орындары болашақ педагог-психологтардың кәсіптік мәдениетін қалыптастырудағы тұлғалық-бағдарланған қатынасты жобалау теория мен практикадағы проблемалы және жеткіліксіз әзірленген міндет болып табылады. Бар зерттеулер білім беру процесі субъектілерінің тұлғалық қатынасының ерекшеліктерін қозғамайды. Біз ол кезде гуманистік парадигма принциптері іске асырылатын, білім алушының тұлғалық-кәсіптік дамуы үшін қажетті шарттар құрылатын амалды болашақ мамандардың кәсіптік даярлығындағы тұлғалық-бағдарланған қатынасты жобалау негізі деп есептейміз.

Педагогикалық жобалау педагогикалық қызметтің маңызды жақтарының және педагогика мамандығының ерекшеліктерінің бірі болып табылады. Латын тілінен аударғанда «жоба» - «алға лақтырылған» дегенді, яғни объектінің болашақ үлгісі түріндегі түпкі ойды білдіреді.

Жоба – бұл бірдеңені құрудың әзірленген жоспары; қандай да бір құжаттың алдын-ала мәтіні [2].

Педагогикалық жобалаудың бастамасы конструкторлық пәндерге: жүйелі техникаға, операцияларды зерттеу әдістеріне, шешімдер теориясына, желілік жоспарлауға, эргономикаға, техникалық эстетикаға салынған болатын. Бұл пәндер техника мен адамды қалай болса да байланыстыратын конструкциялау теориясында құрылған [3].

Біздің зерттеуімізде жобалық амал қызметтің интуициялық та, қисындық та тәсілдерін қосады. Соңғылары студенттерді белсенді оқытудың проблемалы-алгоритмдік жүйесінің негізінде елеулі дамуы мүмкін. Жобалық амалды біз интерактивті, проблемалық, дамытушы және эвристикалық оқыту сияқты инновациялық дидактикалық жүйелермен өзара байланыста іске асырамыз.

Біздің көзқарасымызша, жобалаудың маңызды жетістігі нақты оқу орнының білім беру процесінің жинақталған тәжірибесін және бар ерекшеліктерін есепке алып, оқу-тәрбие процесінің практикасына жаңа амалдарды ендіру үшін жағдайлар жасау болып табылады.

Мұндай процестің жобасына білім алушы тұлғасын кәсіптік дамыту бойынша мақсаттар, кәсіптік дамытушы оқу материалының мақсатын, мазмұнын нақтылайтын міндеттер, жалпы дидактикалық әдістер мен нысандар, сондай-ақ шығармашылық ойлауды дамытудың арнайы эвристикалық әдістері мен нысандары, болашақ мамандардың әлеуметтік-кәсіптік әлеуетін арттыратын фасилитациялық тәсілдер мен шаралар кіруі тиіс.

Жобалау – «құрылған модельді одан әрі әзірлеу және оны практикалық пайдалану деңгейіне жеткізу», ал құрастыру - «... құрылған жобаны нақты жағдайларда пайдалану үшін жақындататын одан әрі нақтылау» [4].

Зерттеу барысында, көптеген авторлардың тәсілдерін талдай отырып, біз жоғарыда қарастырылған көзқарастар арасындағы зерттеу үшін елеулі келіспеушіліктер жоқ деген қорытындыға келдік. Белгісіздік «жобалау», «құрастыру», «модельдеу» ұғымдары бір уақытта кең мағынада да, тар мағынада да қолданылады.

Сонымен қатар, біз айқындаған теориялық ережелер және модельдеу әдісі негізінде болашақ педагог-психологтардың кәсіптік мәдениетін инновациялық технологиялар арқылы қалыптастыру моделін әзірледік, ол жоғары оқу орнындағы оқу-тәрбие процесінің ерекшелігін есепке алады және ынтымақтастықтың гуманистік педагогикасын іске асырады.

Берілген модельдің негізгі компоненттері тұлғалық-бағдарланған қатынас технологиясын жүзеге асыру мақсаты, әдіснамалық амалдары, міндеттері, функциялары, стильдері, шарттары, принциптері, кезеңдері, әдістер мен тәсілдері, бағалау критерийлері және нәтижелері болып табылады (1-сурет).

Біз берілген модельді әзірлеу кезінде қатынастың жалпы құрылымын есепке алдық, оған Г.М. Андрееваның, А.А. Бодалевтің, И.А. Зимняяның, А.А. Леонтьевтің, Б.Ф. Ломовтың, В.Н. Панферовтың жұмыстарын жалпылап қорыту негізінде ашылған функционалдық және құрылымдық ұйымдастыру кіреді.

Ғылымдағы объект құрылымы деп сыртқы және ішкі өзгерістердегі құбылыстар ретінде оның біртұтастығын қамтамасыз ететін зерттеу объектісінің элементтері арасындағы тұрақты байланыстардың тәртібі түсіндіріледі [5].

Осыдан біз, болашақ педагог-психологтардың кәсіптік мәдениетін инновациялық технологиялар арқылы қалыптастыру моделінің тиімділігі дәлелденген деп тұжырымдаймыз, яғни ол жоғары оқу орындарының оқу-тәрбие процесінің және онда педагогикалық процесс субъектілерінің әр түрлі нысандары көзқарасынан субъект-субъектілік өзара әрекеттесу мүмкін болатын ынтымақтастық педагогикасының ерекшеліктерін есепке алады, оқытушының да, болашақ маман тұлғасының дамуын қамтамасыз ететін оң және теріс кері байланыстардың айқындалуынан өзара белсенді және директивті белсенділендіруші қатынас, студент тұлғасын белсенділендіру және дамыту мақсатында педагог белсенділігінің басым болуы деп негіздейміз

1-сурет — Болашақ педагог-психологтардың кәсіптік мәдениетін инновациялық технологиялар арқылы қалыптастыру моделі.

Әдебиеттер:

1. Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан: Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Қазақстан халқына жолдауы. — Алматы: Жеті жарғы, 2007.
2. Ожегов С.И. Словарь русского языка / С.И. Ожегов. — М.: Изд-во иностранных и национальных словарей, 1995.
3. Столяренко Л.Д. 100 ответов по педагогике: экспресс-справочник для студентов вузов / Л.Д. Столяренко, С.И. Самыгин. — Ростов н/Д.: Март, 2010.
4. Кульневич С.В. Педагогика личности от концепции до технологии / С.В. Кульневич. — Ростов-н/Д.: Творч.центр («Учитель», 2011).
5. Психология: учебник для гуманитар. вузов / под ред. В.Н. Дружинина. — СПб: Питер, 2015.

Утебаев А.Д., Карагандинский университет имени академика Е. А. Букетова, факультет физической культуры и спорта, гр. МНВП-52, магистрант
(*Научный руководитель – д.м.н, профессор Садыков К.И.*)

РОЛЬ ВСК «ЖАС СҰНҚАР» В ВОЕННО-ПАТРИОТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ СТУДЕНТОВ

Актуальность. Военно-патриотическое воспитание молодежи – одно из основных направлений деятельности Вооруженных Сил РК. Оно предусматривает: формирование и развитие социально значимых ценностей, гражданственности и патриотизма в процессе обучения и воспитания в образовательных учреждениях всех типов и видов; проведение массовой политико-воспитательной работы в трудовых коллективах, армии, общественных организациях; осуществление деятельности средств массовой информации, направленной на анализ, изучение и освещение темы патриотического воспитания граждан.

В Казахстане активно развивается сеть военно-патриотических и военно-спортивных формирований при школах, университетах, расширяются военно-шефские связи, укрепляется взаимодействие между военной и гражданской молодежью. На сегодняшний день по оценке военных аналитиков почти каждый четвертый воспитанник военно-патриотического клуба связывает свою жизнь с армией. Как вывод – молодые люди, прошедшие воспитание и закалку в стенах военно-патриотических клубов, призванные в армию или поступившие в военные учебные заведения, имеют более высокие навыки в освоении азов военной науки, легче адаптируются к условиям армейской службы [1].

Цель исследования заключается в теоретическом обосновании и выявлении основных принципов формирования патриотизма у студентов.

Объект исследования: студенты, воспитанники ВСК «Жас Сұнқар»

Предмет исследования: процесс военно-патриотического воспитания студентов в условиях обучения ВСК «Жас Сұнқар»

Методами исследования выступали: теоретический анализ, наблюдение.

Военно-спортивный клуб «Жас сұнқар» является общественным объединением, осуществляющим физкультурно-оздоровительную деятельность и создан для содействия и развития допризывной подготовки, военно-патриотического, физического и нравственного воспитания обучающейся в университете молодежи. ВСК «Жас сұнқар» является неполитическим, добровольным объединением. Клуб проявляет и реализует потребности в спортивно-оздоровительной деятельности на самостоятельном уровне, а также решает проблемы организации отдыха и занятости молодежи, профилактики вредных привычек и наркомании, пропаганды славных боевых традиций Вооруженных Силах РК. ВСК «Жас сұнқар» призван формировать у его членов сознательное и ответственное отношение к вопросам личной и общественной безопасности; вырабатывать практические навыки и умения действовать в ситуациях экстремального и криминогенного характера; содействовать военно-патриотическому формированию взглядов, положительному отношению к здоровому образу жизни.

Цели и задачи ВСК «Жас сұнқар». Основные цели ВСК: совершенствование системы военно-патриотического воспитания; создание благоприятных условий для развития творческих, физических, способностей молодежи. Задачи клуба: проведение военно-спортивных игр, секций